

Van Middelkoop

dat wij bij het lezen van die motie waarin onder andere werd gesproken over het horen van getuigen – dit is echt “enquêtetaal” – op de gedachte zijn gekomen dat de Tweede Kamer ons weleens zou kunnen vragen om een enquête in te stellen? Die exegese zal hij ons toch niet kwalijk nemen? Zijn fractievoorzitter heeft die motie getekend. De heer Van den Berg moet zijn eigen verantwoordelijkheid dragen.

Ik wil eigenlijk niets meer zeggen over de Eerste Kamer. Ik denk dat ik het geheel eens ben met de kritische, politieke en ook staatsrechtelijke kanttekeningen die de heer Rosenmöller maakte aan het adres van de heer Van den Berg. Ik vraag de heer Van den Berg die nog eens te willen wegen. Ik wil hiermee volstaan.

Ik heb de opmerkingen van de heer Verhagen over de rol van de Eerste Kamer goed begrepen. Ik dank hem voor zijn bereidheid om mee te werken aan consensus over een besluit dat de Kamer – naar ik mag hopen – nog vandaag zal willen nemen.

De beraadslaging wordt gesloten.

□

De **voorzitter**: Ik dank de Tijdelijke commissie aanvullende onderwerpen NIOD-rapport. Ik dank de leden en de staf voor hun werkzaamheden. Ik stel de Kamer voor om de leden van deze tijdelijke commissie decharge van hun werkzaamheden te verlenen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik deel de Kamer mee dat ik vanavond bij de stemmingen voornemens ben de Kamer voor te stellen om de aanbevelingen van de tijdelijke commissie over doel en vorm van nader onderzoek over te nemen.

De vergadering wordt van 13.37 uur tot 14.15 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met deze voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de stemmingen voor vandaag de goedkeuring van PKB-plus Mainportontwikkeling Rotterdam (24691, nrs. 49 en 50).

Ik stel op verzoek van de vaste commissies voor Justitie en voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor, de wens te kennen te geven dat het bij brief van de minister van Justitie d.d. 23 april 2002 overgelegde ontwerpbesluit onder 2s (23490, nr. 233) de uitdrukkelijke instemming van deze Kamer behoeft.

Ik stel voor, de stukken 25434, nr. 13, 28000-XVI, nrs. 113 en 114 voor kennisgeving aan te nemen.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw De Vries.

Mevrouw **De Vries** (VVD): Voorzitter. Ik wil graag het verslag van het algemeen overleg over de bestelbusjes op de agenda laten zetten. De heer Dijsselbloem en ik willen namelijk een aantal moties indienen.

De **voorzitter**: Is het nodig om dat vandaag te doen?

Mevrouw **De Vries** (VVD): Gezien de commotie die is ontstaan: ja.

De **voorzitter**: Ik zal de Kamer later een voorstel doen over het tijdstip.

Aan de orde is het debat op hoofdlijnen over:

- **het NIOD-rapport (26122).**

□

De heer **Balkenende** (CDA): Voorzitter. Vandaag spreken wij over de tragische gebeurtenissen in Srebrenica. Het is een zaak die ons niet loslaat en die ons niet los mag laten. Wij worden nog dagelijks geconfronteerd met de vreselijke gevolgen voor de slachtoffers, de nabestaanden, Dutchbatters en hun families.

De afgelopen jaren heeft de CDA-fractie regelmatig gepleit voor een parlementaire enquête. Vandaag zal de Kamer waarschijnlijk ook tot die conclusie komen. Destijds

hebben wij gezegd dat wij geen voorstander waren van het opstellen van een rapport door het NIOD, omdat wij de voorkeur gaven aan een enquête. Nu het NIOD-rapport er ligt, moet er ook serieus mee worden omgesprongen. Wij hebben, ook in het debat vorige week, aan het kabinet gevraagd om met een inhoudelijke reactie te komen op het NIOD-rapport. Er is weliswaar een brief gekomen van het kabinet, met name van de betrokken bewindslieden, maar geen verdere, meer verdiepte inhoudelijk reactie op dit rapport.

Het kabinet heeft vorige week zijn politieke verantwoordelijkheid genomen door af treden. Daarover hebben wij waarderende woorden uitgesproken. Het gaat echter ook om het afleggen van verantwoording, juist ook omdat in dit kabinet leden zitting hebben die het zo van nabij hebben meegemaakt. In dat licht is het goed om met elkaar te spreken over de bevindingen van het NIOD. Het kabinet heeft gezegd dat het rapport op hoofdlijnen wordt onderschreven. Wij hadden echter graag wat meer en detail gehoord of dit geldt voor alle conclusies. Worden alle conclusies onderschreven, of zijn er ook conclusies of bevindingen van het NIOD die niet worden onderschreven en, zo nee, waarom dan niet?

Ik stel deze vraag omdat er de afgelopen week verschillende signalen klonken. Minister Van Aartsen gaf in de Volkskrant te kennen dat de val van het kabinet wat hem betreft niet direct nodig was geweest. Minister Borst merkte in een krant op dat in het NIOD-rapport een zinnetje staat dat het kabinet niet had kunnen vermoeden dat de massamoord op die mannen zou kunnen plaatsvinden. Zij vond dat wel heel erg mooi gezegd: “Het is te mooi om waar te zijn. Wij gingen er niet van uit dat het niet zou gebeuren.” Verder zei zij dat de ministers van Paars I zich er terdege van bewust waren dat de moslimmannen die in 1995 door Mladic uit de enclave Srebrenica werden gehaald, een groot risico liepen, te worden vermoord. Minister Pronk heeft eerder gezegd: “Ik heb gefaald, de politiek heeft gefaald.”

Door de verschillende uitlatingen ontstaat de indruk dat het kabinet niet kan reageren omdat er kennelijk niet op alle punten eensgezindheid is. De minister-president heeft vorige